

บทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมจริยธรรมแก่นักศึกษา

Instructor's Role in Ethical Promotion for Student

รศ.ดร.รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมและบทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้ระเบียบวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์สนทนากลุ่ม ทั้งนี้ยังได้มีการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ หอพัก ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 30 คน แล้วตรวจสอบข้อมูล โดยใช้วิธีการสามเส้า (Triangulation) ซึ่งวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมจากการศึกษาพบว่า มีปัญหาด้านการแต่งกายที่ผิดระเบียบ ชู้สาว ไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไม่ซื่อสัตย์ ขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ดื่มสุรา เล่นการพนัน ยาเสพติด เทียบวกกลางคืน ส่งเสียงดังรบกวนคนอื่น

ทะเลาะวิวาท ไม่มีสัมมาคารวะ พูดจา ไม่เหมาะสม และจากการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดและต้องเร่งแก้ไขคือ ปัญหาด้านการไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

2. บทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีจากการศึกษา พบว่า บทบาทและแนวทางของอาจารย์ในการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีนั้นต้องดำเนินการแบบมีส่วนร่วมจากทุก ภาคส่วนของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ระบบการเรียนรู้อื่นๆ ความร่วมมือเครือข่าย แหล่งเรียนรู้ ทรัพยากร ภูมิทัศน์และบรรยากาศ ซึ่งควรเป็นแนวทางที่ต้องมีการจัดการตั้งแต่ระดับนโยบายของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้มาจากคณะกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานย่อยต่างๆ เช่น คณะ สำนัก สาขาวิชา เสนอโครงการและแผนงานให้สอดคล้องกับนโยบาย

ข้อเสนอแนะควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมระดับมหาวิทยาลัย ให้ความสำคัญในการพัฒนาบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้อื่นๆ พัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา และประกาศเกียรติคุณนักศึกษาที่เรียนดี ประพฤติดี

คำสำคัญ : คุณธรรมจริยธรรม, บทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม, แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

Abstract

This purpose of the research was to study about moral and ethics problem and the instructors' role in promoting ethics for undergraduate students by using qualitative research as methodology. The data was collected by studying the documents, depth interviews, observation the conversation groups, which had been critical of experts to analyze the instructors role in promoting moral and ethical for undergraduate students. The sample consists of administrators, instructors, students, community leaders, dormitory entrepreneurs, totally 30 people which selected by purposive sampling. Then, the data was verified by using the triangulation method. The data were analyzed by the contents analysis and descriptive analysis.

The results showed that;

1. Morals and ethics, the study found that were dressing without discipline, unwanted to learn, incestuous, dishonesty, lack of discipline, lack of responsibility, alcohol, gambling, drug abuse, hang out at night, loud noise making and disturb other people, fighting, disrespect and impolite speaking, and the prioritization of problem that the most important problem and needed to solve it early about unwanted learning problem.

2. The role of instructors in promoting moral and ethical for undergraduate students, the study found that the role of instructors in promoting the development of guidelines and moral and ethical who diligent in learning of undergraduate students that required for collaboration from all sectors of the university such as the curriculum, including learning process, learning system, network collaboration, learning resources, resources, landscape and atmosphere which should guide that needed to be handled from the level of the university policy, which was derived from the moral and ethical committee to guideline for subordinate departments, such as Faculty, Bureau, Branch to do the projects and plans in line with policy.

The suggestion, there should have a committee of Moral and Ethical Development at the university to focus on learning support atmosphere development, advisors system development and honor presentation for good and well-behaved students.

Keywords: moral and ethical, the role of the instructors in promoting the moral and ethical, moral and ethical development guidelines.

บทนำ

สถานการณ์บ้านเมืองของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นวิกฤตทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมจริยธรรมของคน ทั้งในระดับนักการเมือง ข้าราชการ

หรือคนในแวดวงอาชีพอื่น ๆ ภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวันนี้ก็คือ การทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม การเสพและการค้ายาเสพติด ซึ่งแพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนไทย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา รวมถึงการแต่งกายล่อแหลมที่เป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศของนักศึกษาหญิง การขายบริการทางเพศของนักศึกษา การที่นักศึกษาอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาทั้งภายในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน เหล่านี้เป็นต้น

ปัจจุบันสังคมโลกได้มีการพัฒนารุดหน้าอย่างรวดเร็วทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเจริญด้านวัตถุ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาในสังคมของประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งความต้องการ สิ่งอำนวยความสะดวกสบายของประเทศที่พัฒนาแล้วมีสูงขึ้นมาก แต่รายได้หลักของประชาชนไม่ได้เติบโตตามไปด้วย ดังนั้น จึงเป็นมูลเหตุให้เกิดปัญหาทางด้านคุณธรรม จริยธรรม อันเนื่องมาจากความอยากได้ อยากมี เพื่อให้ทัดเทียมกับเพื่อนบ้านจนกลายเป็นปัญหาทางอาชญากรรม ตั้งแต่ ปล้นจี้ หลอกหลวง ต้มตุ๋น ฉ้อฉล ทุกรูปแบบเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ ประเทศไทยในปัจจุบันก็พบปัญหานี้ด้วยเช่นกัน การพัฒนาที่มุ่งเน้นทางด้านวัตถุและการหลงใหลเข้ามาของวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ธรรมเนียมการปฏิบัติ ทั่วถึงกันหมด และเป็นสิ่ง ที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยมากที่สุดคือ สื่อทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและไร้ขีดจำกัด ซึ่งนำไปสู่

1. สังคมไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ ข้อมูลข่าวสาร ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะการสื่อสาร ทำให้สังคมไทยเผชิญกับ การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนตลอดเวลา

2. ชีวิตที่เรียบง่ายเปลี่ยนเป็นการแข่งขันที่ไร้หน้าใจ การไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตกเปลี่ยนสภาพสังคมไทยจากวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สงบ และเอื้ออาทร เป็นสังคมบริโภคนิยม มีการแข่งขันสูง ไร้หน้าใจ ต่างคนต่างอยู่ เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม

3. วิกฤตทางสังคม เป็นปัญหาใหญ่ที่สังคมไทยประสบอยู่ โดยเฉพาะความประพฤติของเยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา มีหลายเรื่องที่คุณแล้วไม่เหมาะสม ล่อแหลมและเสี่ยงต่ออันตรายที่จะเกิดขึ้น บางพฤติกรรมนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสถาบันการศึกษา บางพฤติกรรมนำไปสู่การสูญเสียนาคต

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชน หรือกลุ่มของนักศึกษาทุกคนต่างลงความเห็นว่าเยาวชนไทยเราขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรม จริยธรรม อย่างยั่งยืน คือ อาจมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีสติ ปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น ผู้ศึกษาในฐานะบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพปัญหา ด้านคุณธรรมจริยธรรมและบทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรี เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรีให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหา ด้านคุณธรรมจริยธรรมและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรี มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้เลือกใช้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี เพื่อให้ในขอบเขตการเก็บข้อมูลมีความสอดคล้องกับการเรียนการสอน อาจารย์และผู้บริหาร รวมถึง กลุ่มบุคคลที่อยู่ภายในชุมชนที่ใกล้เคียงโดยรอบมหาวิทยาลัย ภายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรีตามกรอบนโยบาย ของกระทรวงศึกษาและการศึกษาแนวคิด และ ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของนักศึกษา นโยบาย พ.ร.บ ด้านการปลูกฝังพฤติกรรมทาง จริยธรรม แนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ทฤษฎีคุณค่า และทฤษฎีแรงจูงใจ จากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็น แนวทางในการสร้างคำถาม เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัย

3. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาบทบาทของอาจารย์ในการ ส่งเสริมจริยธรรมแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยใช้เวลาในการศึกษา 9 เดือน ตั้งแต่ มิถุนายน 2557 ถึง มีนาคม 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณธรรม หมายถึง ลักษณะความดีงาม
2. จริยธรรม หมายถึง แบบประพฤติที่ แสดงให้เห็นถึงลักษณะความดีงาม

3. คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ความ ประพฤติหรือการกระทำทั้งกาย วาจา ใจ ที่ดีงาม อันเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งกฎเกณฑ์ และมาตรฐานของความประพฤติอันเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติต่อเนื่อง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมเพื่อให้ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การทำให้เห็นการแสดงออก ทางการประพฤติปฏิบัติ ของนักศึกษา เป็นไปตามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึง ประสงค์ตามนโยบายของมหาวิทยาลัย

5. ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลในคณะกรรมการการบริหารมหาวิทยาลัย

6. ชุมชน หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ใน ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

7. อาจารย์ผู้สอน หมายถึง บุคคลที่ทำ หน้าที่สอนในมหาวิทยาลัย

8. กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงความคิดเห็นร่วมกันในการกำหนดบทบาท ของอาจารย์ในการส่งเสริมจริยธรรมแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การศึกษา เอกสาร (Documentary Research) การวิจัย พหุกรณี (Multi-case Research)

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการหอพัก ได้จาก การเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 ลักษณะ คือ การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยพหุกรณี (Multi-case Research)

ซึ่งกำหนดขั้นตอนในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ในการศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1) การศึกษาเอกสาร (Documentary Research)

1.1) การดำเนินการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมนโยบาย พระราชบัญญัติการศึกษา ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา รายงานการประเมินตนเอง ผลการประเมินตนเอง สมศ. และ กพร. แบบรายงานความประพฤติของนักศึกษา รายงานการประเมินงานตามโครงการ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การมอบรางวัลเชิดชูเกียรติแก่นักศึกษาในโอกาสต่างๆ หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม แนวคิดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เอกสารที่เกี่ยวข้องงานวิจัย เป็นต้น

การตรวจสอบเอกสาร ผู้วิจัยให้ความสำคัญต่อความน่าเชื่อถือของเอกสาร ที่นำมาศึกษา ซึ่งตรวจสอบจากผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ทางวิชาการจนกระทั่งเป็นที่ยอมรับตลอดจนแหล่งที่มา

1.2) การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้เอกสารแล้วนำมาเลือกสาร จัดหมวดหมู่ วิเคราะห์สภาพปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้วยวิธีการ

วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

2.1) แหล่งข้อมูล

การศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา ระดับปริญญาตรี จากกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของนักศึกษา และอาจารย์ภายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 30 คน

2.2) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะควบคู่กันไป โดยการสังเกตและ การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ จัดทำกรอบการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์

2.3) การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์แล้ว นำข้อมูลทั้งหมดมาคัดสรร จัดหมวดหมู่ ตีความ วิเคราะห์ เพื่อนำเสนอสภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาบทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

การศึกษาพหุกรณี (Multi-care study) คือ ศึกษาบทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น ในการสอนหากกลุ่มต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ ควบคู่กันไป คือการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ จัดทำกรอบการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยนำข้อมูลทั้งหมดมาคัดสรร จัดหมวดหมู่ ตีความ วิเคราะห์ และนำเสนอบทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุม แสดงความคิดเห็น การศึกษาพหุกรณี การสนทนากลุ่ม และการวิพากษ์วิจารณ์ จากผู้บริหาร เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี พบว่า สภาพปัญหาหลายประการที่แสดงให้เห็นถึงวิกฤติด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาแบบปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology approach) ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจในบริบทของปัญหาได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมมีดังนี้

1.1 การแต่งกายผิดระเบียบ

จากการศึกษาพบว่า มีนักศึกษาจำนวนหนึ่งที่ยังแต่งกายผิดระเบียบของมหาวิทยาลัย ซึ่งพบทั้งนักศึกษาหญิงและนักศึกษาชาย ดังที่ลักษณะการแต่งกายที่พบมากที่สุดคือ ผู้หญิงนุ่งกระโปรงสั้น แหวกสูง สวมเสื้อตัวเล็กคับตัวผู้ชายสวมเสื้อป้ล่อยชาย สวมเสื้อขอป แทนเสื้อนักศึกษา ผอมยาว สวมรองเท้าแตะ บางครั้งพบว่าแต่งกายไม่สุภาพเข้าห้องสมุด การติดต่อกับฝ่ายทะเบียน การเข้าพบอาจารย์ หรือติดต่อประสานงาน

กับเจ้าหน้าที่ศูนย์ สำนักต่าง ๆ จนบางครั้งทำให้อาจารย์และเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้กล่าวตักเตือน ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์ท่านหนึ่งให้ความเห็นเกี่ยวกับการแต่งกายของนักศึกษาเช่นเดียวกันว่า นักศึกษาทั้งหญิงและชายไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบการแต่งกายของมหาวิทยาลัย แม้บางคนถูกระเบียบบางอย่าง แต่ก็ยังมีบางอย่างที่ผิดระเบียบ เช่น นักศึกษาชายมักไม่ใช้เข็มขัดของมหาวิทยาลัย นักศึกษาหญิงนอกจากแต่งกายไม่ถูกระเบียบแล้วยังประพฤติตนไม่เหมาะสม ในขณะที่อาจารย์กำลังสอน เช่น มีการแต่งหน้า หวีผม

1.2 ด้านชู้สาว

ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมด้านชู้สาวเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ซึ่งปัจจุบันนี้พบว่า นักศึกษาเป็นวัยที่มีความรักที่รวดเร็ว คบกันถ้าชอบกันก็อยู่ด้วยกันเลย ไม่มีการศึกษาชีวิตซึ่งกันและกัน พอจบการศึกษามีหลายคนอาศัยอยู่ด้วยกันเป็นคู่ๆ และเพิ่มจำนวน มากขึ้น ซึ่งลักษณะการอยู่กันเป็นคู่หนึ่งสิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ การอาศัยอยู่ในหอพักอย่างเปิดเผย ใช้ชีวิตร่วมกันเหมือนเป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่สนใจสายตาของชาวบ้านและผู้ที่พักอาศัยอยู่รอบข้าง ซึ่งไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยที่ผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว จนถึงวัยอันสมควร จึงสามารถแต่งงานและอยู่กินกันได้ สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากการมาเรียนไกลบ้านและต้องอาศัยอยู่หอพัก ทำให้ไม่มีผู้ปกครองมาดูแลเอาใจ

1.3 ไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

นักศึกษาในปัจจุบันไม่ค่อยสนใจเรียนอ่านน้อย ไม่มีความมุ่งมั่นในการศึกษา ซึ่งแตกต่างจากสมัยก่อนที่มีสื่อน้อย ครุมาเพียงซอล์ก และกระดานดำแต่นักเรียนมีความสนใจและมุ่งมั่นที่จะเรียนให้จบการศึกษาและได้วิชาความรู้ที่จะนำไปใช้ในอนาคต คนที่อ่านหนังสือ ไม่ค่อยได้ ครูหรือ

อาจารย์ก็จะมีวิธีการที่จะให้อ่านหนังสือได้ ครูบอกอะไรก็ทำตาม นักเรียน กลัวถูกครูทำโทษ เรียนจบแล้วได้ดีกันทุกคน แต่ในสมัยนี้เด็กมีอิสระในการดำเนินชีวิตในการเรียน ไม่กลัวครู ไม่กลัวสอบตก มีสถาบันกวดวิชาต่างๆ มากมาย มีมหาวิทยาลัยเปิดพร้อมที่รับเข้าเรียน อยากทำอะไรในห้องเรียนก็ทำ ไม่เกรงใจครูผู้สอน ไม่กลัวถูกลงโทษ ไม่ตรงต่อเวลา ไม่มีมารยาท อ่านหนังสือน้อย ค้นคว้าด้วยตัวเองไม่ได้ แต่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตหรือสื่ออื่นๆ เพื่อความบันเทิง แต่การสืบค้นหาความรู้มีน้อย

1.4 ไม่ซื่อสัตย์

ความไม่ซื่อสัตย์ของนักศึกษาที่เห็นได้ชัดเจน คือ การทุจริตในการสอบ มีการลอกข้อสอบ และที่ร้ายแรงกว่านั้นคือนักศึกษาไม่คิดว่านั้นคือสิ่งที่ผิดและมองว่าการลอกข้อสอบ เป็นเรื่องธรรมดา ใครๆ ก็ทำได้ ใครๆ ก็ทำกันทั้งนั้น มีการใช้วิธีการลอกข้อสอบหลากหลายรูปแบบ อาจารย์จับไม่ได้ก็มีมาก เมื่ออาจารย์คุมสอบเข้มงวดมากก็ทำให้นักศึกษามีอาการเกร็ง คิดไม่ออก รู้สึกไม่มีอิสระในการทำข้อสอบ บางคนก็มั่วแต่ระแวงว่าอาจารย์จะมาจับผิด ส่วนคนที่ลอกก็เพื่อนอันไม่มีสมาธิในการทำข้อสอบ คนที่ถูกจับได้ว่าลอกเพื่อนก็จะถูกตักเตือน และก็ไม่ไ้ลงโทษนักศึกษาไปมากกว่านี้

สิ่งที่น่าเป็นห่วงในเรื่องนี้คือ นักศึกษามีความคิดว่า การทุจริตในการสอบ การลอกข้อสอบ เพื่อนเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ใช่เรื่องที่มีความผิดร้ายแรง เพราะบางครั้งอาจารย์ก็ไม่ไ้ลงโทษผู้กระทำผิด ไม่มีการบันทึกข้อความถึงความผิดของนักศึกษา ทำให้การทุจริตนี้เป็นสิ่งที่สามารถ ทำได้โดยไม่มี ความผิด

1.5 ขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ

ปัญหาที่พบด้านนี้ ได้แก่ นักศึกษาไม่ส่งงาน ไม่ตรงต่อเวลา ไม่ปฏิบัติตามกฎ สิ่งทีอาจารย์หลายๆ ท่านสามารถสังเกตและพบเห็น

พฤติกรรมของนักศึกษาบางคนในเรื่องของวินัย ความรับผิดชอบ ก็คือ การตรงต่อเวลาในการเข้าชั้นเรียน การส่งงาน บางคนอาจขาดเรียนบ่อยครั้ง จนไม่รู้วันสอบ และวันลงทะเบียน ส่งผลต่อคะแนนสัมฤทธิ์ของนักศึกษาและพบว่านักศึกษาบางส่วนต้องออกจากมหาวิทยาลัยระหว่างภาคการศึกษา

1.6 ดื่มสุรา เล่นการพนัน ยาเสพติด เท่ยวกลางคืน

การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ทั้งนักศึกษาชายและหญิง ซึ่งส่วนใหญ่นักศึกษาจะซื้อมาดื่มที่หอพัก บางครั้งก็พบว่าดื่มเฉพาะกลุ่มผู้ชาย หรือผู้หญิงล้วน บางครั้งก็พบว่าผู้ชายและผู้หญิงก็นั่งดื่มด้วยกัน และเมื่อเมาแล้วก็ส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนในหอพัก และชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงนั้น บางครั้งเกิดการทะเลาะวิวาท สิ่งที่น่าเป็นห่วง ในอนาคตคือนักศึกษาหญิงเมื่อดื่มจนเมาแล้วจะมีความกล้าที่จะแสดงออกหรือทำอะไรไ้ได้มากขึ้น โดยมีความคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่ผิดอะไรผู้ชายก็สามารถทำได้ ผู้หญิงก็ทำได้เหมือนกัน

1.7 การไม่มีสัมมาคารวะ พุดจาไม่เหมาะสม

นักศึกษาปัจจุบันนี้ไม่ค่อยมีสัมมาคารวะ เมื่อเดินผ่านครูบาอาจารย์ก็ไม่แสดงความเคารพนอบน้อม ไม่มีมารยาทในการเดินผ่านผู้ใหญ่ ต่างคนต่างเดินหรือ มีบุคลิกภาพที่ไม่เหมือนกับผู้ที่ได้รับการศึกษา การใช้ภาษากับอาจารย์ สำหรับบางคนก็เป็นภาษาที่ดูไม่มีสัมมาคารวะ เป็นภาษาที่ไม่แสดงถึงความเคารพครูอาจารย์ โดยที่นักศึกษาเองก็ไม่รู้ว่าเป็นคำพุด ที่เหมาะสมกับสถานการณ์หรือไม่ เช่น ไม่มีคำลงท้าย ค่ะ ครับ การใช้ภาษาระหว่างนักศึกษาด้วยกัน สมัยก่อนพุดจาไพเราะใช้คำสุภาพ แต่สมัยนี้ต่างกันมาก นักศึกษาบางคนบางกลุ่มมักใช้ภาษาไม่สุภาพ เช่น กู มึง ซึ่งพุดกัน

ได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง ซึ่งนักศึกษาเข้าใจว่าการพูดแบบนั้น มันทำให้รู้สึกว้าวนอกกัน เป็นเพื่อนรักกันมากๆ เป็นการพูดที่เป็นปกติของกลุ่ม แต่ถ้าพูดกับเพื่อนต่างกลุ่มก็มักจะเป็นการแสดงความก้าวร้าว ไม่ต้องการให้คนอื่นมารบกวนหรือหาเรื่องกลุ่มของตนเอง บุคลิกภาพและความประพฤติของนักศึกษาก็เช่นเดียวกัน สมัยก่อนนักศึกษา สาขาใดก็จะมีลักษณะบุคลิกภาพและความประพฤติเป็นไปทางสาขานั้นๆ แต่ปัจจุบันมีลักษณะ ที่คล้ายคลึงกัน คือมีปัญหาทั้งในเรื่องการพูด สัมมนาการวะ และการแต่งกาย

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิพากษ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า สาเหตุ ที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่

1) สภาพสังคมและวัฒนธรรม

นักศึกษาส่วนใหญ่ บ้านอยู่ไกลจากมหาวิทยาลัย เป็นเด็กต่างจังหวัด มาจาก ต่างอำเภอ การเดินทางไปกลับลำบากและมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้ต้องมาเช่าอาศัยอยู่ในหอพักที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัย อยู่ห่างไกลจากผู้ปกครอง ทำให้ความสัมพันธ์ของครอบครัวห่างไกลกัน ไม่มีที่ปรึกษา และตักเตือน เมื่อทำในสิ่งที่ผิด เมื่อมาอยู่ในสังคมที่มีเพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้องก็ปรึกษาเพื่อนที่ใกล้ชิดหรือไว้วางใจมากกว่าที่จะปรึกษาพ่อแม่ หรือ ครูอาจารย์ เพื่อนทำอะไรก็จะทำตามซึ่งวัฒนธรรมที่เคยมีเคยปฏิบัติ ตั้งแต่อยู่ในชุมชนหรืออยู่ในหมู่บ้าน และเมื่ออยู่กับครอบครัว ความสัมพันธ์ก็จะขาดหายไป

2) สภาพเศรษฐกิจ

นักศึกษาที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ส่วนมากยากจน บางส่วนปานกลาง และมีส่วนน้อยที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจดี จากข้อมูลของมหาวิทยาลัย พบว่า มีนักศึกษาประมาณเกือบทั้งหมดที่เข้าร่วม

โครงการกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา เมื่อเข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัยและอยู่ร่วมกับสังคม เพื่อน รุ่นพี่ การที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการเรียนเพิ่ม มีค่าใช้จ่ายเช่าหอพัก ค่าอาหารประจำวัน การซื้อสิ่งของเครื่องแต่งกาย เสื้อผ้าที่มากขึ้น ประกอบกับบริเวณมหาวิทยาลัยมีร้านค้าและตลาดนัด ซึ่งเป็นจุดหนึ่งที่นักศึกษาชอบที่จะไปใช้เงิน หลายอย่างเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย บางคนนำเงินไปใช้ในการเที่ยวเตร่ เล่นการพนัน สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ทำให้รายจ่ายของนักศึกษาเพิ่มขึ้นค่าใช้จ่ายที่ครอบครัว ส่งมาให้ไม่พอใช้ นักศึกษาบางคนต้องไปทำงาน เพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียน ยืมเงินเรียน หรือทำงานที่ไม่เหมาะสมกับความเป็นนักศึกษาโดยที่ตัวเองไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นสิ่งที่ผิด

3) ด้านสภาพแวดล้อม

บุคคลที่อยู่รอบๆ นักศึกษามีอิทธิพลที่ส่งผลต่อนักศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเพื่อนที่อยู่ใกล้ชิดกับตัวนักศึกษาเอง ซึ่งในวัยนี้ชอบที่จะเชื่อหรือทำตามเพื่อนมาก เพราะกลัวว่า จะเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เช่น การแต่งกาย พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม รุ่นพี่ก็มักจะทำให้รุ่นน้องได้ทำกิจกรรมอย่างที่รุ่นพี่เคยทำ หรือการเลียนแบบรุ่นพี่ที่ทำต่อๆ กันมา สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ ในหอพักซึ่ง เรียกได้ว่าเป็นบ้านหลังที่สองของนักศึกษา นั้นก็มีส่วนทำให้นักศึกษาเปลี่ยนไป หอพักของมหาวิทยาลัยมีความเข้มงวดในเรื่องของกฎระเบียบ การเข้าออกหอพัก การจัดทำเวรประจำวัน การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันในหอพัก ในขณะที่หอพักเอกชนส่วนมากจะไม่เข้มงวดกับนักศึกษามากนัก บางห้องก็ดื่มสุราส่งเสียงดังรบกวน นักศึกษามีอิสระในการเข้าออกหอพัก ไปเที่ยวกลับดึกๆ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในหอพักเพิ่มเติม เช่น คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ โทรศัพท์ ทำให้นักศึกษาได้รับสื่อเพิ่มขึ้น และมีห้องที่เฉพาะส่วนตัว อาจส่งผลต่อพฤติกรรมและสภาพ

แวดล้อมจากการส่งสารต่างๆ ที่ผิดจริยธรรม ส่งผลให้ทำอะไรที่ไม่มีใครรู้ใครเห็น

4) ด้านการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย จากการศึกษาเอกสารบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย พบว่า มหาวิทยาลัย มีนโยบาย เป้าหมายแผนงาน โครงการและข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม อย่างชัดเจน การนำนโยบายไปปฏิบัติทางมหาวิทยาลัยก็มีการปฏิบัติ เช่น การประชุมนิเทศนักศึกษา การรณรงค์ให้แต่งกายถูกระเบียบ แต่การติดตามผลการปฏิบัติงานและการประเมินผลไม่มีรูปแบบการรายงานที่ชัดเจนและสามารถนำผลการประเมินมาพัฒนาได้ ในส่วนของสำนักกิจการนักศึกษา มีนโยบายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา ภายใต้ชื่อโครงการตามที่เห็นสมควร ซึ่งตัวอย่างโครงการดังกล่าวได้แก่ การนำนักศึกษาไปพัฒนาจิตใจที่วัดและฟังวิทยากรบรรยายธรรม เป็นต้น (กองกิจการนักศึกษา สำนักกิจการนักศึกษา, 2552) ในระดับห้องเรียน พบว่า อาจารย์ผู้สอนได้มีการสอนสอดแทรกเรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักศึกษา ในเนื้อหาวิชาที่สอน แต่บางคนก็ไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดี และจากการเรียงลำดับความสำคัญโดยพิจารณาว่า ปัญหาใดเป็นปัญหาสำคัญที่สุด ที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยต้องเร่งแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งผลการเรียงลำดับดังกล่าว พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาด้านการไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษา ถ้าหากนักศึกษามีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน จะทำให้นักศึกษามีสติ มีความมุ่งมั่น อดทนที่จะตั้งใจศึกษาให้จบตลอดปีการศึกษาตลอดหลักสูตร ปัญหาอื่นๆ ก็จะลดลงตามมาอีกด้วย

2. บทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรี จากการศึกษา พบว่า บทบาทและแนวทางของอาจารย์ในการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ในด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี นั้นต้องมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วน ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ระบบการเรียนรู้ ความร่วมมือเครือข่าย แหล่งเรียนรู้ ทรัพยากร ภูมิทัศน์และบรรยากาศ ซึ่งควรเป็นแนวทางที่ต้องมีการจัดการตั้งแต่ระดับนโยบายของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้มาจากคณะกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทาง ให้หน่วยงานย่อยต่างๆ เช่น คณะ สำนัก สาขาวิชา เสนอโครงการและแผนงานให้สอดคล้องกับนโยบายซึ่งในการพัฒนาให้นักศึกษาความอยากู้ออยากเห็น เน้นการค้นคว้าหาคำตอบ กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อประสบการณ์ชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีพ นั่นเอง นอกจากนี้ การใฝ่รู้ ใฝ่เรียนยังเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและสามารถที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคตของนักศึกษาตามที่ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้

จากการสนทนากลุ่มทั้งสองกลุ่ม ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาได้ดังนี้

- (1) กระตือรือร้น มีความอยากู้อ แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ
- (2) การเข้าห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เพื่อสืบค้นข้อมูลเป็นประจำ
- (3) การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- (4) การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม
- (5) การเข้าชั้นเรียนตรงเวลา
- (6) การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
- (7) การเข้ากิจกรรมชมรม
- (8) การมีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ
- (9) การสนใจบ้ายนิเทศ บ้ายประชาสัมพันธ์ และข่าวสารต่างๆ

อภิปรายผล

การศึกษาบทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรี ได้ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรี

สภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมจากการศึกษา พบว่า มีปัญหาด้าน การแต่งกายที่ผิดระเบียบ ชู้สาว ไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ไม่ซื่อสัตย์ ขาดวินัย ขาดความรับผิดชอบ ตีมีสุรา เล่นการพนัน ยาเสพติด เที่ยวกลางคืน ส่งเสียงดังรบกวนคนอื่น ทะเลาะวิวาท ไม่มีสัมมาคารวะ พูดจาไม่เหมาะสม และจากการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาพบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดและต้องเร่งแก้ไขคือ ปัญหาด้านการไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน นอกจากสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าว ยังพบว่า นักศึกษาไม่ตระหนักและไม่สนใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ปัญหาหลักขโมย กิริยามารยาทไม่เรียบร้อย ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ซึ่งสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม จากการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ก่อให้เกิด ได้แก่ สภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญแข ประจันปัจจนึก ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทย เพื่อการปฏิรูปสังคม : แนวทางและการปฏิบัติ ซึ่งผลการวิจัยกล่าวถึงประเด็นหลักในการขาดคุณธรรม จริยธรรมคือ สาเหตุสำคัญที่สุดมาจากครอบครัว ซึ่งมีการอบรมเลี้ยงดูที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดตัวแบบที่ดี ไม่ส่งเสริมการก่อตั้งและพัฒนาจริยธรรมในตัวคนอย่างสมบูรณ์ ทำให้เด็กและเยาวชนขาดจิตสำนึกที่ดี ขาดความรับผิดชอบและ

ขาดคุณธรรม จริยธรรมด้านอื่นๆ ที่สำคัญที่เป็นภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่ดีให้แก่คนทำให้เด็กและเยาวชนมีการเน้นด้านวัตถุมากกว่าจิตใจ ตลอดจนการมีความประพฤติปฏิบัติ และพฤติกรรมที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ ซักจูงได้ง่าย และมีการเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาจากช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสื่อประเภทต่างๆ ซึ่งไม่เป็นตัวแบบที่ดีและยังไม่มียุทธศาสตร์ หรือระบบป้องกันที่ดี ที่มีประสิทธิภาพที่พอเพียง ทำให้เกิดตัวแบบในเชิงลบและเกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมผิดๆ ได้โดยง่าย ระบบการศึกษาขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถปลูกฝังเยาวชนให้มีจิตสำนึกได้ ขาดผู้ที่เป็นตัวแบบที่ดี การเรียนการสอนไม่เน้นหนักด้านคุณธรรม จริยธรรม ไม่มีการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจังเพื่อพัฒนาจิตสำนึกและคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสังคมไทยขาดการรณรงค์เพื่อแก้ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง มีการแก้ไขปัญหาอย่าง ไม่ต่อเนื่อง และไม่มีการประสานกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดระบบการบังคับและประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมขององค์กรที่เกี่ยวข้อง และยังขาดเป้าหมายและทิศทางที่ถูกต้องที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของชาติ

2. บทบาทของอาจารย์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษา ระดับปริญญาตรีจากการศึกษา พบว่า บทบาทและแนวทางของอาจารย์ในการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในด้านการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีนั้นต้องดำเนินการแบบมีส่วนร่วมจาก ทุกภาคส่วนของมหาวิทยาลัย ได้แก่ ด้านหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ระบบการเรียนรู้อื่นๆ ความร่วมมือเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากร ภูมิทัศน์และบรรยากาศ ซึ่งควรเป็นแนวทางที่ต้องมีการจัดการตั้งแต่ระดับนโยบายของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้มาจากคณะ

กรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานย่อยต่างๆ เช่น คณะ สำนักสาขาวิชา เสนอโครงการและแผนงานให้สอดคล้องกับนโยบายซึ่งในการพัฒนาให้นักศึกษาความอยากรู้ อยากเห็น เน้นการค้นคว้าหาคำตอบ กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อประสบการณ์ชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีพนั่นเอง นอกจากนี้ การใฝ่รู้ ใฝ่เรียนยังเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและสามารถที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคตของนักศึกษาตามที่ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2551) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า รัฐควรรณรงค์ ทุกรูปแบบไม่ว่าเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งได้แก่ การออกระเบียบบังคับให้ปฏิบัติ และการจูงใจให้ปฏิบัติโดยสมัครใจ เพื่อให้ครอบคลุมในสังคมไทยนำรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมมาใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนในครอบครัวและรัฐควรดำเนินการสนับสนุนและบังคับสถานศึกษาให้มีการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมเสียใหม่ให้ถูกต้องและเหมาะสมแก่เด็กทุกวัยและคนทุกกลุ่ม และสอดคล้องกับงานวิจัยของไชยพร เรืองแท้ (2556) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนั้นควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมอย่างหลากหลายครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การสนับสนุน

ให้เข้าร่วมกิจกรรมและการส่งเสริมให้แสดงออกในด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 8 ซึ่งจากการส่งเสริมดังกล่าวจะส่งผลให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทั้งทางจิตใจและทางพฤติกรรมเมื่อทุกฝ่ายร่วมกันปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณะวิจัยคณะครุศาสตร์ (2557) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เมื่อทุกฝ่ายร่วมกันจัดกิจกรรมโครงการและการฝึกอบรมขัดเกลาผู้เรียนอย่างเหมาะสมต่อเนื่องในการกระตุ้นย้ำเตือนและขัดเกลาอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน ย่อมจะทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ เป็นคนดีและมีความสุขพึงพาตนเองได้และช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมและความรู้ความสามารถที่ยั่งยืน คงทนมากขึ้น และสามารถขยายสู่คนอื่นๆ มากขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในทางวิชาการ
  - 1.1 ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมควรพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีศักยภาพ
2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 2.1 พัฒนารายภาคที่ส่งเสริมการเรียนรู้
  - 2.2 ประกาศเกียรติคุณนักศึกษาที่เรียนดี และมีความประพฤติดี

บรรณานุกรม

- คณะนักวิจัย คณะครุศาสตร์. 2557. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนธรรมศึกษา ชั้นตรี –โท –เอก ในสถานศึกษา. โครงการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไชยพร เรืองแท้. 2556. บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. ปริญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพ็ญแข ประจวบจั่น. 2551. การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม: แนวทางและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.